TÜRKİYE CUMHURİYETİ
TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

İL TARIM VE ORMAN MÜDÜRLÜĞÜ
2025 YILI
ARALIK BRİFİNGİ

- 2024 yılı itibariyle 91.354 olan nüfusun büyük bir çoğunluğu kırsal kesimde yaşamaktadır. Geçim kaynağını yoğunluklu olaraktarım sektörü üzerindensağlamaktadır.

- Rakımı 1800 metre yüksekte olan ilimizde karasal iklim hakimdir.

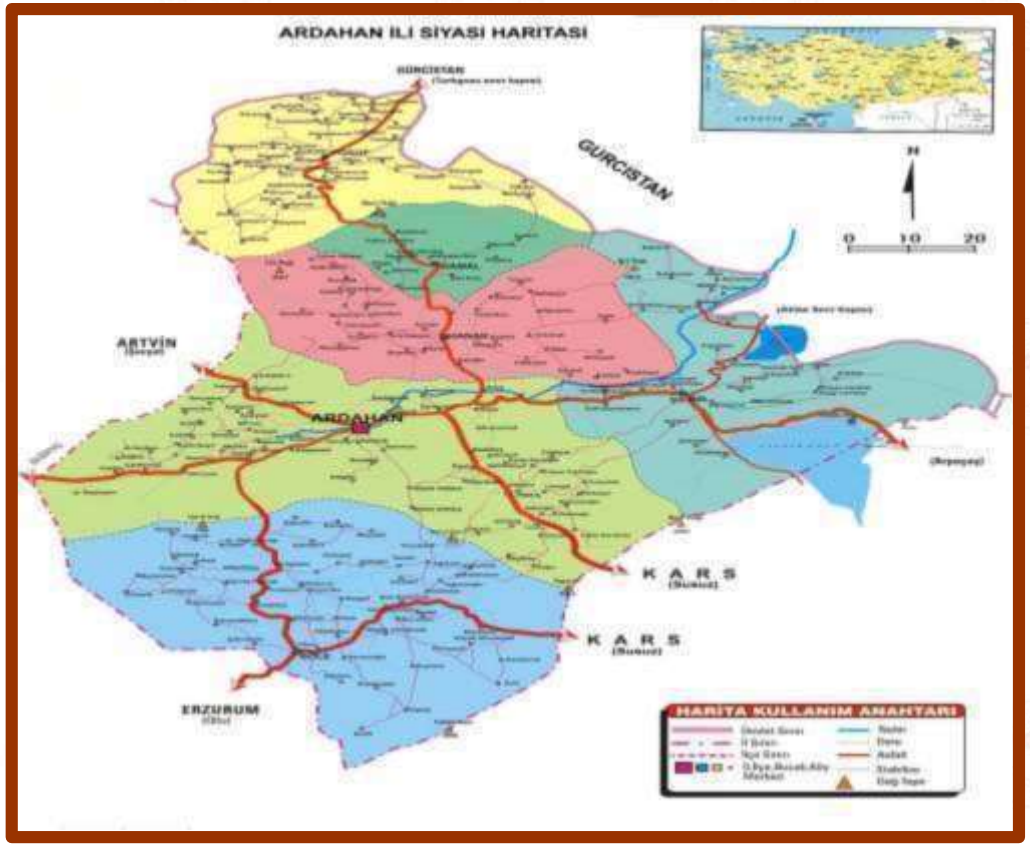

PERSONEL	ADET
İL MÜDÜRÜ	
İL MÜDÜR YARDIMCISI	1
AVUKAT	1
SOSYOLOG	1
VETERİNER HEKİM	59
ZİRAAT MÜHENDİSİ	58
HARİTA MÜHENDİSİ	1
SU ÜRÜNLERİ MÜHENDİSİ	2
GIDA MÜHENDİSİ	1
TEKNİKER/TEKNİSYEN	10
GÜVENLİK GÖREVLİSİ	4
ŞOFÖR	1
BÜRO PERSONELİ	11
DESTEK PERSONELİ	13
İŞÇİ	26
V.H.K İŞLETMENİ	1

- Toplam 191 personelimizle Ardahanımızın tarım ve hayvancılığına hizmet ediyoruz.

İl ve İlçeler Bazında Lojman Durumu

Lojman Olan Birim	Lojman Adeti	Durumu	Araç
Merkez	6	Faal	7
Hanak	-	-	3
Damal	-	-	2
Posof	-	-	2
Çıldır	-	-	2
Göle	-	-	2
Toplam	6		18

MİSYONUMUZ

•İlin tarımsal kaynaklarının rasyonel kullanımı,
•Sürdürülebilir bitkisel ve hayvansal üretim
•Güvenilir gıda üretimi ve erişilebilirliği
•Belirlenmiş gıda ve tarım politikaları çerçevesinde tarımsal üretim ve gıda piyasalarında etkili denetim ve düzenleme,
•Tüketici ve halk sağlığını koruyucu tedbirler ile kırsal hayatın sosyo-ekonomik açıdan geliştirilmesi amacıyla;
•Çiftçi eğitimi ve örgütlenmesi,
•Bitki, hayvan hastalık ve zararlılarıyla ilgili mücadele ve karantina,
•Tarımsal faaliyet gösteren kurum ve kuruluşların ve gıda üreticilerinin ruhsatlandırılması ve denetlenmesi,
•Arazi toplulaştırma hizmetleri,
•Tarımsal işletmelere yönelik desteklerin etkinlik ve verimliliğinin sağlanması,
•Tarımsal projelerin hazırlanması, uygulanması ve takibi,
•Biyolojik çeşitlilik ve gen kaynaklarının korunması, faaliyetlerini yürüten yenilik ve gelişime açık bir kurumuz.

VİZYONUMUZ

- Ülkemiz tarım politikaları doğrultusunda rekabet gücü yüksek, teknolojik gelişmeleri kullanan, ölçek ekonomisine uygun, güvenilir gıda arzı sağlayan, sürdürülebilir tarımsal işletmeler oluşturmak ve İlimiz tarım sektörünün hızlı ve etkin hizmet üreten çözüm odaklı lider bir kurum olmak.

Bitkisel Üretim Ve Bitki Sağlığı Şube Müdürlüğü

2025 Yılı Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Aktif Çiftçi Sayıları

Sıra No	Dilekçe İlçe	Kadın	Erkek	Tüzel Kişi	Çiftçi Sayısı Toplam
		Çiftçi Sayısı	Ciftçi Sayısı	Sayısı	
1	ÇILDIR	181	2036	1	2218
2	DAMAL	129	936	0	1065
3	GÖLE	177	3780	4	3961
4	HANAK	152	1890	3	2045
5	MERKEZ	360	3993	4	4357
6	POSOF	52	993	0	1045
	Toplam:	1051	13630	12	14691

ÇKS KAYITLILIK ORANI

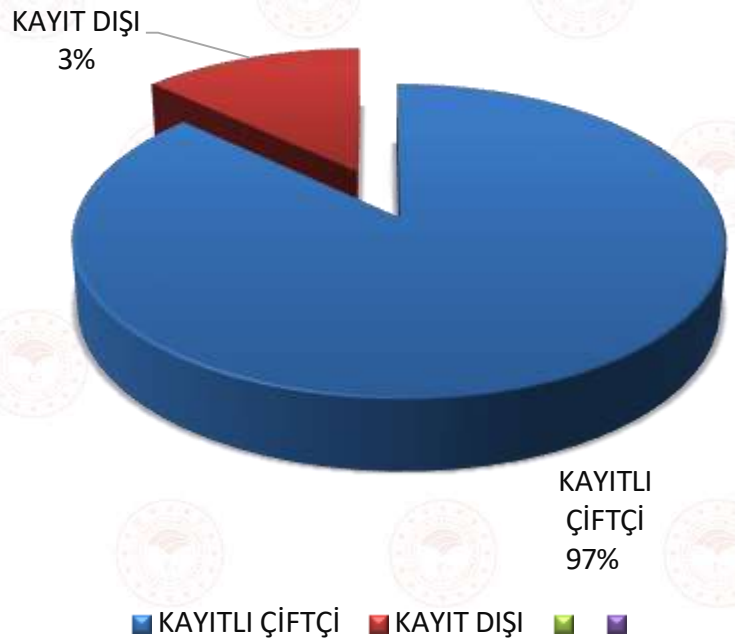

Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıtlı Aktif Çiftçi Sayımız

14.691

Toplam Çiftçi Sayımız

15.000

TOPLAM 837.221,511 DEKAR ALANDA BİTKİSEL ÜRETİM GERÇEKLEŞTİRİYORUZ

2025 Yılı Yetiştirilen Ürünler Ve Üretim Alanları

	Merkez(da)	Göle(da)	Posof(da)	Damal(da)	Hanak(da)	Çıldır(da)	Toplam (da)
Yulaf	74446,30	8739,77	10,79	1647,43	19902,08	11160,07	126763,87
Çayır Otu	70700,01	63615,09	46450,95	49626,80	26058,87	38594,43	209215,34
Fiğ	10070,20	598,74	-	103,55	6488,94	104,17	22604,22
Arpa	29763,79	29942,87	179,8	3189,09	31532,77	53599,02	167477,25
Buğday	15940,44	84559,63	480,99	2410,05	23094,26	39830,85	184077,73
Çavdar	262,71	1701,29	124,93	2126,51	707,31	-	10278,53
Korunga	6928,31	2113,73	439,66	98,19	4297,73	1708,03	16995,88
Yonca	822,41	333,10	517,12	23,22	1872,07	410,2	4542,53
Tritikale	188,07	75,40	5,2	21,03	100,97	492,43	1027,93
Patates	5,94	-	0,11	-	-	0	6,05
Yem Bezelyesi	-	-		-	-	0	20,11

	Merkez (da)	Göle(da)	Posof(da)	Damal(da)	Hanak(da)	Çıldır(da)	Toplam(da)
Boş Bırakılan Arazi	45643,13	20901,37	200,16	14,53	235,1	129,88	93220,95
Nadas	98,03	65,97	8,06	-	70,76	82,33	348,52

Bitkisel Üretim Desenimiz

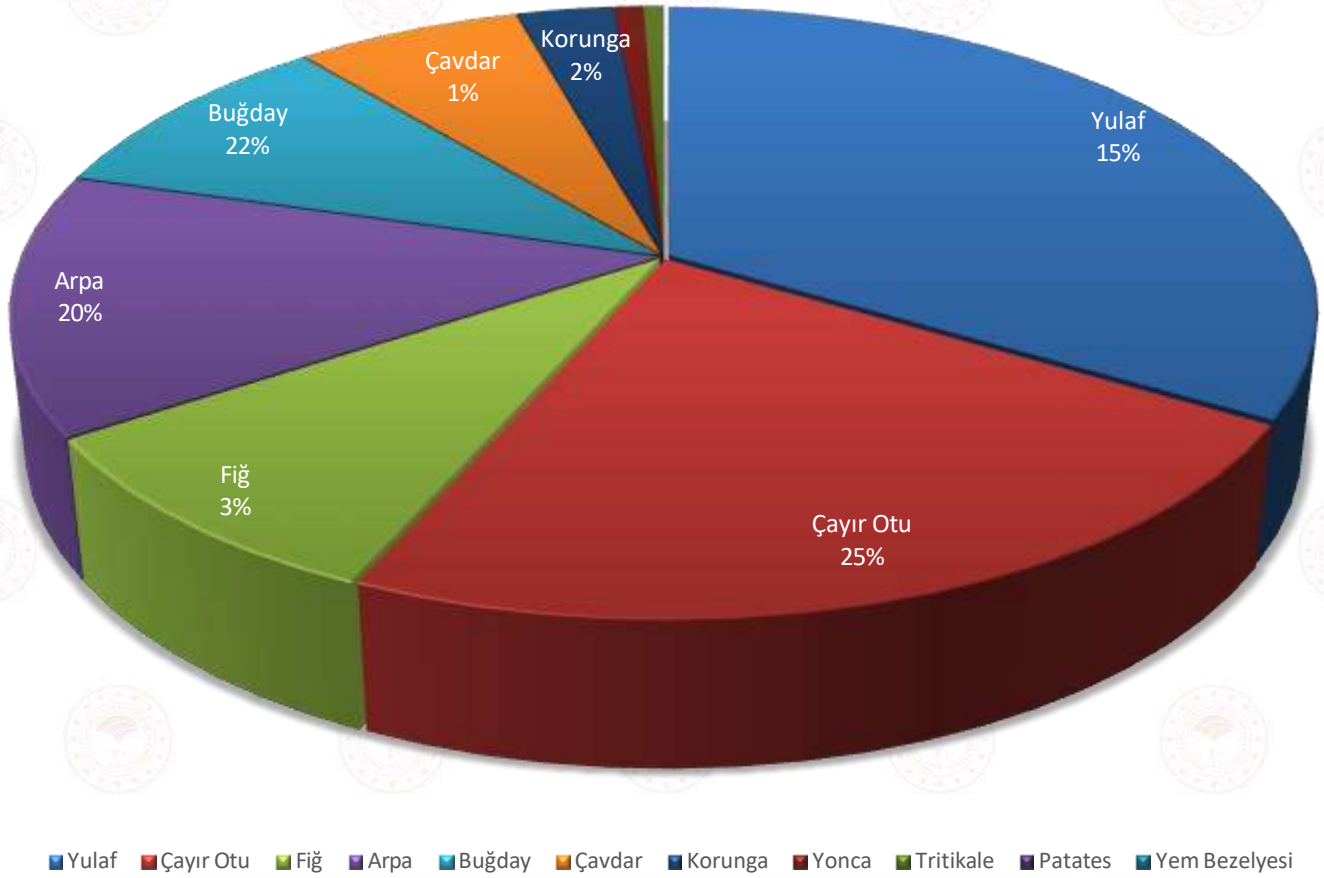

2024 Yılı Mazot Ve Gübre Destek Miktarları

Sıra No	İl	İlçe	Mazot ve Gübre İşletme Sayısı	Mazot ve Gübre Alanı (da)	Net Ödenecek Tutar (TL)
1	Ardahan	Çıldır	2127	134.564,606	22.868.425,27
2	Ardahan	Damal	1016	55.446,301	8.949.817,97
3	Ardahan	Göle	3781	210.445,936	34.314.995,65
4	Ardahan	Hanak	2002	110.297,032	18.527.004,07
5	Ardahan	Merkez	4081	234.774,979	38.635.329,48
6	Ardahan	Posof	939	41.772,384	5.999.328,56
		Toplam	13946	787.301,06	129.294.901,00

- 2024 yılında il genelinde bitkisel üretimde bulunan ;
- **13.946** çiftçimize ilk etapta 129.294901 Türk lirası mazot gübre desteği,
- **111** çiftçimize **59.244,18** Türk lirası sertifikalı tohum desteği ödenmiştir.
- **42** çiftçimize **164.140,06** Türk lirası organik tarım desteği ödenmiştir.
- **3** çiftçimize **36.656,26** Türk lirası hububat, baklagil ve dane mısır fark ödemesi desteği ödenmiştir.

Yıllara Göre Destekleme Miktarları

Tarımsal Desteğin Adı	2019 (TL)	2020 (TL)	2021 (TL)	2022 (TL)	2023 (TL)	2024 (TL)	Toplam (TL)
Yem Bitkileri Üretim Desteği	17.319.824,08	16.347.261,22	18.634.439,04	15.794.926,35	14.436.338,10	30.417.278,64	112.950.067,43
Mazot ve Gübre Desteği	15.391.758,51	17.614.167,09	20.980.765,60	79.601.875,05	90.783.164,80	129.294.901,00	353.666.632,05
Organik Tarım	4.133	-	-	34.216,48	30.765,12TL	164.140,06	233.254,66
Sertifikalı Tohum desteği	6.037,06	7.516,08	80.739,87	125.751,91	275.008,53	59.244,18	554.297,63
Fark Ödemesi Desteği	2.892,00	4.356	2.372,88	-	-	36.656,26	46.277,14
TOPLAM	32.724.644,65	33.973.300,2	39.698.317,2	95.556.769,79	105.525.276,55	161.449.220,14	467.450.528,91

2024 Yılında Yürütülen TAKE Projeleri

Proje Adı	Destekleyen Kurum	Desteklemeler
Ardahan İli Ata Tohum Kavılca Üretiminin Yaygınlaştırılması (Bahar Dönemi)	Tarım ve Orman Bakanlığı	Çiftçilerimize 23.5 ton tohum dağıtımı yapılmıştır.
Ardahan İli Arpa Üretiminin Yaygınlaştırılması Projesi	Tarım ve Orman Bakanlığı	Çiftçilerimize 63 ton tohum dağıtımı yapılmıştır.
Ardahan İli Yulaf Üretiminin Yaygınlaştırılması Projesi	Tarım ve Orman Bakanlığı	Çiftçilerimize 118 ton tohum dağıtımı yapılmıştır.
Ardahan İli Posof İlçesi Sebze Üretiminin Geliştirilmesi Projesi	Tarım ve Orman Bakanlığı	52.200 adet sebze fidesi dağıtıldı.

Gübre Takip Sistemi (GTS)

Ardahan ilinde bulunan ve Gübre Takip Sistemi (GTS)'ini aktif olarak kullanan 14 adet gübre bayiinden ;

2025 yılı il geneli Kasım ayı sonuna kadar 691.681,25 kg kimyevi gübre,

6.980,25 kg organik gübre satışı yapılmıştır.

İlimizde aktif ilaç bayii bulunmamakta,

6 adet tohumluk bayi bulunmaktadır.

2025 yılı organik projesi kapsamında 56 çiftçimizin ksk kaydı yapılmıştır.

Alet / Makine (adet)

- Traktör (Tümü) : 5933
- Balya Makinası : 1125
- Biçerdöver (Tümü) : 7
- Orak Makinası : 50
- Kombine Hububat Ekim Makinası : 52
- Tarım Arabası (Römork) : 6077
- Traktörle Çekilen Çayır Biçme Makinası : 3481
- Kulaklı Traktör Pulluğu : 6477
- Ark Açma Pulluğu : 89
- Atomizör : 11
- Biçer Bağlar Makinası : 53
- Civciv Ana Makinası : 6
- Çiftlik Gübresi Dağıtma Makinası : 29
- Derin Kuyu Pompa : 181
- Dip Kazan (Subsoiler) : 7
- Diskli Anız Pulluğu (Vanvey) : 461
- Diskli Tırmık (Diskarolar) : 1133
- Diskli Traktör Pulluğu : 136
- Dişli Tırmık : 3478
- Hayvan Pulluğu : 62
- Kepçe (Tarımda Kullanılan) : 415
- Kimyevi Gübre Dağıtma Makinası : 1687
- Toprak Tesviye Makinesi : 2
- Kombine Hububat Ekim Makinesi : 66
- Üniversal Ekim Makinesi : 4
- Yayık : 6217

Alet / Makine (adet)

- Kombikürüm (Karma Tırmık) : 10
- Krema Makinesi : 10087
- Kulaklı Anız Pulluğu : 34
- Kuluçka Makinesi : 51
- Kültüvatör : 428
- Merdane : 42
- Mısır Silaj Makinası : 3
- Motorlu Pulverizatör : 12
- Motorlu Tırpan : 12
- Motorlu Testere : 789
- Ot Silaj Makinası : 3
- Ot Tırmığı : 3709
- Patates Dikim Makinası : 3
- Rototiller : 7
- Santrifüj Pompa : 15
- Sap Döver ve Harman Makinası (Batöz) : 4463
- Sap Toplamalı Saman Yapma Makinası : 53
- Sedyeli, Motorlu Pulverizatör Tozlayıcı Kombine Atomizör : 9
- Selektör (Sabit veya Seyyar) : 2
- Sırt Pulverizatörü : 81
- Su Tankeri (Tarımda Kullanılan) : 59
- Süt Sağım Makinesi (Seyyar) : 2724
- Süt Sağım Tesisi : 46
- Taş Toplama Makinesi : 4
- Toprak Burgusu : 2
- Toprak Frezesi (Rotovatör) : 15
- Saman Aktarma-Boşaltma Makinası : 221

Çayır-Mera Ve Yem Bitkileri Şubesi

İlçeler	Mera Alanı (da)	Çayır Alanı (da)
Merkez	567.395,438	4.217,31
Damal	103.519,765	2185,82
Çıldır	379.477,249	4707,69
Hanak	302.175,784	1753,24
Posof	267.747,441	1047,08
Göle	427.331,006	22604,24
Toplam	2.067.646,68	36.515,44

Toplam Mera Ve Çayır Alanı 2.084.162,12 Da

Çayır Mera Ve Yem Bitkileri

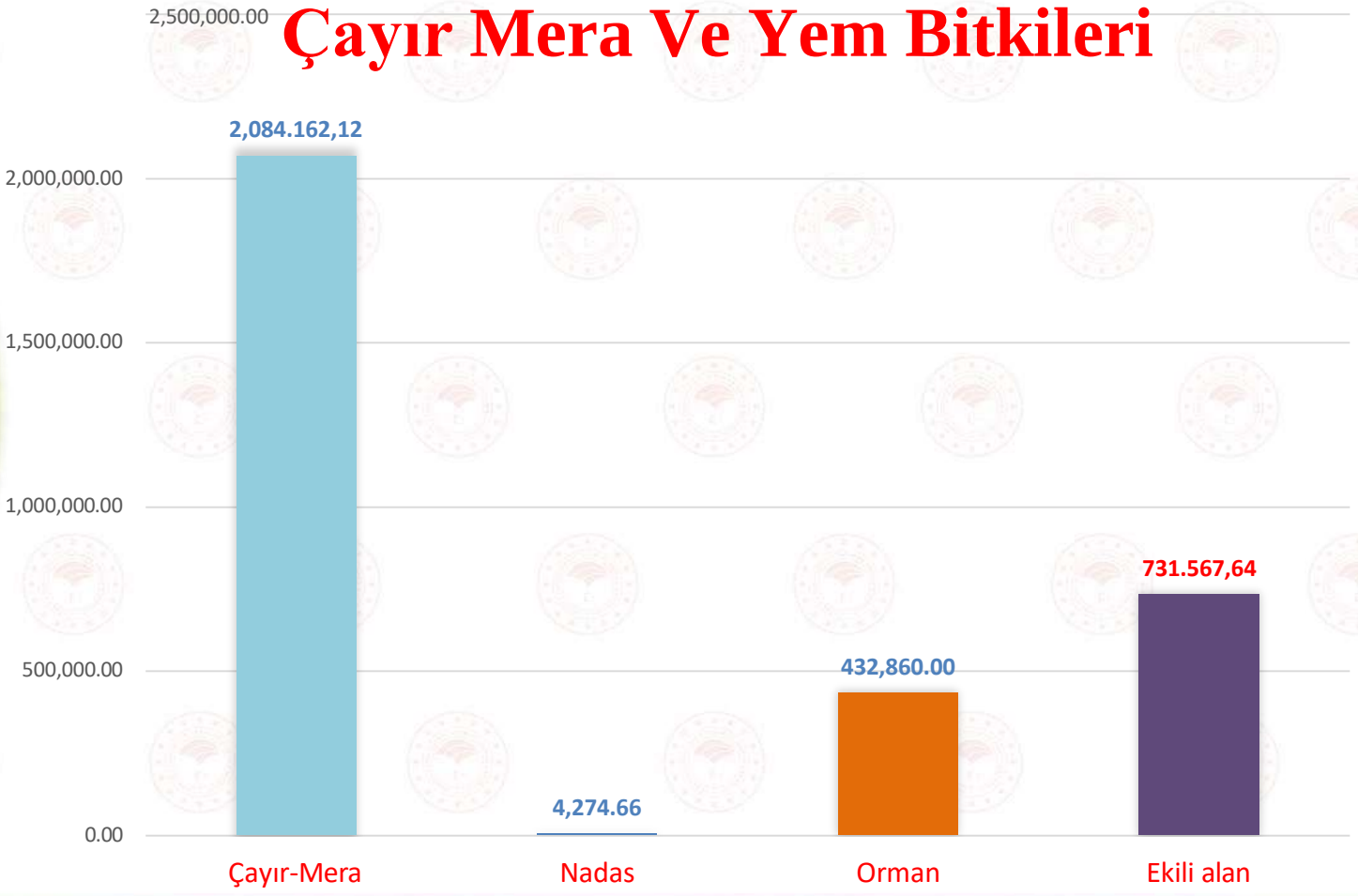

2025 yılı; İlin Toplam Mera, Yaylak, Kışlak, Çayırlık alanları (Çayır – Mera Alanı) 2.104.162,12 da alandır.

- Ardahan İl genelindeki tüm köy ve mahallelerde mera tespit çalışmaları tamamlanarak **2.050.800 dekar mera, yaylak, kışlak ve otlak ile 16.720,016 dekar çayır vasıflı taşınmazın** Mera Bilgi Sistemine veri girişleri yapılmıştır. Tespit ve tahdit çalışmaları kapsamında 4342 Sayılı Mera Kanunu'nun 5. maddesinin (b) bendi kapsamında mülkiyeti Hazineye haiz taşınmazların tespitleri tamamlanarak vasıf ve mülkiyetlerinin değiştirilmesi için Tapu Müdürlüğüne bildirilmiştir.

- Tahsis çalışmaları kapsamında Posof, Damal ve Hanak ilçelerinde yer alan bütün köy ve mahallelerde etüt çalışmaları tamamlanmış olup Eylül ayı içerisinde askı ilana çıkılması planlanmaktadır.

- 2024 tarihinde toplamda **16.909 dekar 11 adet ihtiyaç fazlası meranın kiralanması ihale maksadıyla yapılmış olup il içi üreticilere kiralanmıştır.**

Mera Islah ve Amenajman Projeleri

- 2024-2026 yılları arasında 15 köyde Mera Islah ve Amenajman çalışmalarımız devam etmekte olup Binbaşar ve Otağlı köylerinde gübreleme faaliyetleri yapılmıştır.
- 2025-2027 yılları arasında Bakanlığımız tarafından 9 köyde Mera Islah ve Amenajman Projeleri devam etmektedir
- 2026-2028 Yılları arasında uygulanması planlanan 9 Proje Bakanlığımız tarafından onaylanmıştır.

2025 Yılı Mera Kiralamalarına İlişkin Bilgiler (1. İhale)

İLÇESİ	KÖYÜ/ MAHALLESİ	KADASTRO ALANI	Ada/Parsel	ALANI (da.)	B.BAŞ (BBHB)	TAHMİN EDİLEN BEDEL (TL)	GEÇİCİ TEMİNAT (TL)	İHALE TARİHİ	İHALE SAATİ
MERKEZ	YALNIZÇAM	YALNIZÇAM	101/180	741	74	201.300,00 ₺	60.390,00 ₺	22.04.2025	10:00-10:15
MERKEZ	ÇATALDERE	ÇATALDERE	126/2-126/3	1572	157	424.422,00 ₺	127.326,00 ₺	22.04.2025	10:15-10:30
HANAK	YAMAÇYOLU	YAMAÇYOLU	152/57	1639	163	442.539,00 ₺	132.761,00 ₺	22.04.2025	10:30-10:45
HANAK	ÇAVDARLI	YAMAÇYOLU	152/57	652	65	173.850,00 ₺	52.155,00 ₺	22.04.2025	10:45-11:00
HANAK	ÇAYAĞZI	YAMAÇYOLU	152/57	2078	208	562.725,00 ₺	168.817,00 ₺	22.04.2025	11:00-11:15
HANAK	YAMÇILI	YAMÇILI	108/5	1429	143	384.300,00 ₺	115.290,00 ₺	22.04.2025	11:15-11:30
HANAK	AŞAĞIAYDERE	AŞAĞIAYDERE	147/27-149/1	2530	253	681.675,00 ₺	204.502,00 ₺	22.04.2025	11:30-11:45
ÇILDIR	YILDIRIMTEPE	MERYEM	112/559	1215	121	329.400,00 ₺	98.820,00 ₺	22.04.2025	11:45-12:00
ÇILDIR	KOTANLI	MERYEM	112/558	1501	150	405.253,00 ₺	121.575,00 ₺	22.04.2025	12:00-12:15
ÇILDIR	AĞILLI-DİRSEKKAYA	AĞILLI-DİRSEKKAYA	102/116-102/694	1722	172	466.650,00 ₺	139.995,00 ₺	22.04.2025	12:15-12:30
ÇILDIR	AKKİRAZ	SABAHOLDU	101/2	1520	152	306.525,00 ₺	91.957,00 ₺	22.04.2025	12:30-12:45
ÇILDIR	AŞAĞICAMBAZ	BAŞKÖY	104/2	2511	251	672.525,00 ₺	201.757,00 ₺	22.04.2025	12:45-13:00
ÇILDIR	BAŞKÖY	BAŞKÖY	104/1	2000	200	539.850,00 ₺	161.955,00 ₺	22.04.2025	13:00-13:15
ÇILDIR	TAŞDEĞİRMEN	TAŞDEĞİRMEN	102/58	1517	151	409.599,00 ₺	122.879,00 ₺	22.04.2025	13:15-13:30
ÇILDIR	KARAKALE	KARAKALE	105/400	1138	113	307.257,00 ₺	92.177,00 ₺	22.04.2025	13:30-13:45
GÖLE	YİĞİTKONAĞI	YİĞİTKONAĞI	112/11-(1)	2022	202	545.934,00 ₺	163.780,00 ₺	22.04.2025	13:45-14:00
GÖLE	YİĞİTKONAĞI	YİĞİTKONAĞI	112/11-(2)	2485	248	670.942,00 ₺	201.282,00 ₺	22.04.2025	14:00-14:15

- Çataldere köyünde yapılan ihale Hukuki muvazaa nedeniyle Valilik Makamı Oluru ile iptal edilmiştir.

- Sarı ile işaretli yerler ilk ihalede teklif Olmaması sebebiyle kiraya verilememiştir.

2025 Yılı Mera Kiralama İhalesi (1. İhale) Kazanan Bedeller ve Ödenecek Vergilere İlişkin Mali Veriler

	2025 YILI ARDAHAN MERA KİRALAMA İHALE BEDELLERİ							
	İlçesi	Köyü	KİRALAYAN ŞAHIS	İHALE BEDELİ (%100)	BAKANLIK HESABINA (%25)	KÖY HESABINA (%75)	KESİN TEMİNAT (%6)	DAMGA VERGİSİ (‰5.69)
1	MERKEZ	YALNIZÇAM (101/180)	Güngör SUBAŞI (T.C: 51010811568)	202.300,00	50.575,00	151.725,00	12.138,00	1.151,09
2	MERKEZ	ÇATALDERE (126/2-126/3)	Gökhan YILDIZ (T.C: 24656690132)	434.422,00	108.605,50	325.816,50	26.065,32	2.471,86
3	HANAK	YAMAÇYOLU (152/57)	X					
4	HANAK	ÇAVDARLI (152/57)	Atakan TAHİROĞLU (T.C: 74764020178) Erkan ÇOBAN (T.C: 14385032556) -Vekaleten	800.000,00	200.000,00	600.000,00	48.000,00	4.552,00
5	HANAK	ÇAYAĞZI (152/57)	Güven ALİHANOĞLU (T.C: 63034410832)	1.115.000,00	278.750,00	836.250,00	66.900,00	6.344,35
6	HANAK	YAMÇILI (108/5)	X					
7	HANAK	AŞAĞIAYDERE (147/27-149/1)	Yılmaz DELİ (T.C: 50677822894)	690.000,00	172.500,00	517.500,00	41.400,00	3.926,10
8	ÇILDIR	YILDIRIMTEPE (112/559)	Aykut BAKTEMUR (T.C: 67678251608)	329.500,00	82.375,00	247.125,00	19.770,00	1.874,86
9	ÇILDIR	KOTANLI (112/558)	Hikmet YILDIZ (T.C: 11643124046)	406.000,00	101.500,00	304.500,00	24.360,00	2.310,14
10	ÇILDIR	DİRSEKKAYA (102/694)	Yılmaz DELİ (T.C: 50677822894)	570.000,00	142.500,00	427.500,00	34.200,00	3.243,30
11	ÇILDIR	AĞILLI (102/116)	Yılmaz DELİ (T.C: 50677822894)	410.000,00	102.500,00	307.500,00	24.600,00	2.332,90
12	ÇILDIR	AKKİRAZ (101/2)	X					
13	ÇILDIR	AŞAĞICAMBAZ (104/2)	Ahmet DURMUŞ (T.C:19040874014)	700.000,00	175.000,00	525.000,00	42.000,00	3.983,00
14	ÇILDIR	BAŞKÖY (104/1)	Yolcu YILDIZ (T.C: 24869683006)	550.000,00	137.500,00	412.500,00	33.000,00	3.129,50
15	ÇILDIR	TAŞDEĞİRMEN (102/58)	Kenan HAMZAOĞLU (T.C:45142467946)	416.000,00	104.000,00	312.000,00	24.960,00	2.367,04
16	ÇILDIR	KARAKALE (105/400)	Hüseyin HAMİTOĞLU (T.C: 49591859000)	310.000,00	77.500,00	232.500,00	18.600,00	1.763,90
17	GÖLE	YİĞİTKONAĞI (112/11-(1))	X					
18	GÖLE	YİĞİTKONAĞI (112/11-(2))	X					
	TOPLAM			6.933.222,00	1.733.305,50	5.199.916,50	415.993,32	39.450,03

2025 Yılı 2. Mera Kiralamasına İlişkin İhaleye Çıkılan Yerler

İLÇESİ	KÖYÜ/ MAHALLESİ	KADASTRO ALANI	Ada/Parsel	ALANI (da.)	B.BAŞ (BBHB)	TAHMİN EDİLEN BEDEL (TL)	GEÇİCİ TEMİNAT (TL)	İHALE TARİHİ	İHALE SAATİ
HANAK	YAMAÇYOLU	YAMAÇYOLU	152/57	1639	163	442.539,00 ₺	132.761,00 ₺	13.05.2025	10:00 - 10.00
HANAK	YAMÇILI	YAMÇILI	108/5	1429	143	384.300,00 ₺	115.290,00 ₺	13.05.2025	10:00 - 10.00
ÇILDIR	AKKİRAZ	SABAHOLDU	101/2	1520	152	306.525,00 ₺	91.957,00 ₺	13.05.2025	10:00 - 10.00
ÇILDIR	ÖNCÜL	DİRSEKKAYA	102/694	1890	189	512.400,00 ₺	153.720,00 ₺	13.05.2025	10:00 - 10.00
GÖLE	YİĞİTKONAĞI	YİĞİTKONAĞI	112/11-(1)	2022	202	545.934,00 ₺	163.780,00 ₺	13.05.2025	10:00 - 10.00
GÖLE	YİĞİTKONAĞI	YİĞİTKONAĞI	112/11-(2)	2485	248	670.942,00 ₺	201.282,00 ₺	13.05.2025	10:00 - 10.00

2025 İkinci İhale Kazananan Bedeller Ve Şahıs Bilgisi

	2025 YILI ARDAHAN MERA KİRALAMA İHALE BEDELLERİ							
	İlçesi	Köyü	KİRALAYAN ŞAHIS	İHALE BEDELİ (%100)	BAKANLIK HESABINA (%25)	KÖY HESABINA (%75)	KESİN TEMİNAT (%6)	DAMGA VERGİSİ (‰5.69)
1	HANAK	YAMAÇYOLU (152/57)	Vural YILDIZ (T.C: 25148673770)	445.000,00	111.250,00	333.750,00	26.700,00	2.532,05
2	HANAK	YAMÇILI (108/5)	Gökhan YILDIZ (T.C: 24656690132)	405.000,00	101.250,00	303.750,00	24.300,00	2.304,45
3	GÖLE	YİĞİTKONAĞI (112/11-(2))	Selçuk GÖKÇE (T.C: 39848183958)	672.000,00	168.000,00	504.000,00	40.320,00	3.823,68
	TOPLAM			1.522.000,00	380.500,00	1.141.500,00	91.320,00	8.660,18

Mera Cezalarına İlişkin Bilgiler

2025 YILI İDARİ PARA CEZALARINA	İLİŞKİN BİLGİLER
CEZAİ MÜEYYİDE UYGULANAN KİŞİ SAYISI	2
TOPLAM CEZAİ İŞLEM MİKTARI	196.560 TL

2024 Yılı Mera Islah ve Amenajmanı Projelerine İlişkin Bilgiler

2024 YILI KURUMUMUZ TARAFINDAN İLÇE BAZLI YATIRIMLAR													
PROJENİN YAPIM YILI	PROJENİN ADI	İL ADI	İLÇE ADI	KÖY-MAHALLE	SIVAT	BORU(METRE)	ÇOBAN EVİ	GÜBRELEME (da)	YEM BİTKİSİ(KG)	HAYVAN BARINAĞI	GÜNEŞ ENERJİLİ POMPA SİSTEMİ	PROJE BEDELİ	MERA ALANLARI (DA)
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	DAMAL	ATA	5	250	-	-	-	-	-	112.500.00	5572,0
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	DAMAL	OTAĞLI	5	250	-	500	-	-	1	597.250,00	5937,7
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	HANAK	İNCEDERE	8	300	-	-	-	-	-	176.500,00	25999,0
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	HANAK	SULAKÇAYIR	4	300	-	-	-	-	-	92.000,00	2079,0
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	GÖLE	K.ALTINBULAK	5	300	-	-	-	-	-	113.500,00	8870,3
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	GÖLE	SÜRÜGÜDEN	6	200	-	-	-	-	-	132.000,00	18179,4
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	GÖLE	TAHTAKIRAN	5	250	-	-	-	-	-	112.500.00	7863,2
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	ÇILDIR	ESKİBEYREHATUN	5	300	-	-	-	-	-	113.500,00	11187,8
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	ÇILDIR	EŞMEPINAR	4	250	-	-	-	-	1	340.850,00	11918,1
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	POSOF	SAVAŞIR	3	200	-	-	-	-	-	68.400,00	12874,0
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	POSOF	KOLKÖY	4	250	-	-	-	-	-	90.850,00	18568,8
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	MERKEZ	BİNBAŞAR	6	360	-	1000	1500	1	-	1.230.000,00	14582,0
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	MERKEZ	KOCAKÖY	5	250	-	-	-	-	1	362.250,00	5115,2
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	MERKEZ	KÖPRÜCÜK	5	250	-	-	-	-	-	112.500.00	2173,6
2024	MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ	ARDAHAN	MERKEZ	HÇ.HASKÖY	5	250	-	-	-	-	-	112.500.00	19089,0
MERA ALANLARI TOPLAMI					75	3960	0	1500	1500	1	3	0,00	170008,95
MERA ISLAH VE AMENAJMANI PROJESİ KAPSAMINDA 2024 YILINDA 10 PROJE KÖYÜMÜZE 977.175,00 TL DEĞERİNDE 45.000 KG KORUNGA TOHUMU DAĞITIMI YAPILMIŞTIR.													
*MERA ISLAH VE AMENAJMAN PROJESİ KAPSAMINDA YAPILAN PROJELER MEVCUTTUR. DAP KAPSAMINDA YAPILAN PROJELER BU LİSTEDE YER ALMAMAKTADIR.													

2021-2022-2023 Meradan Tahsis Amacı Değişikliği Yapılan Alanlar

SIRA NO	İLÇESİ	KÖY/BELDE	ADA	PARSEL	DAYANAĞI	TALEP EDEN KURUM	TALEP TARİHİ	TALEP EDİLEN ALAN(M2)	AŞAMASI
1	GÖLE	K.ALTINBULAK	102	99	j	TURKCELL	27.09.2021	3.568,36	İFRAZ DOSYASI BEKLENİLMEKTEDİR
2	MERKEZ	ORTAGEÇİT	110	714	a	MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ(Doğu-Batı Proje Danışmanlık Ltd. Şti.)	5.04.2022	15.400,00	OT BEDELİ AŞAMASINDA
3	MERKEZ	TEPELER	116	82	a	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜD.	1.06.2022	50.462,21	TESCİL EDİLDİ.
4	ÇILDIR	ÖNCÜL	101	410	d	KUZUOĞLU BALIKÇILIK	27.06.2022	54.992,25	İFRAZ AŞAMASINDA.
5	MERKEZ	ÖLÇEK	151	71	a	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜD.	4.07.2022	99.999,13	TESCİL EDİLDİ.
6	GÖLE	YAĞMUROĞLU	112	68	a	DSİ 243. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	1.02.2023	41.076,42	TESCİL EDİLDİ.
7	GÖLE	ESKİDEMİRKAPI	155	1	a	DSİ 243. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	13.02.2023	94.299,69	TESCİL EDİLDİ.
8	GÖLE	BÜYÜKALTUNBULAK	172	55-56-58	a	MADEN VE PETROL İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ(Göle Hazır Beton)	17.04.2023	64.800	İFRAZ DOSYASI BEKLENİLMEKTEDİR.
9	MERKEZ	GÜZÇİMENİ	115	36	A	OLGAY SALDUZ	23.04.2023	55.779,26	KOMİSYONDA
10	GÖLE	DEDEŞEN	111	257	Ğ	KÖPRÜLÜ BELEDİYESİ	7.07.2023	22.05,00	OT BEDELİ AŞAMASINDA.

2023-2024 Meradan Tahsis Amacı Değişikliği Yapılan Alanlar

SIRA NO	İLÇESİ	KÖY/BELDE	ADA	PARSEL	DAYAN AĞI	TALEP EDEN KURUM	TALEP TARİHİ	TALEP EDİLEN ALAN(M2)	AŞAMASI
11	ÇILDIR	DEDEKORKUT	124	138	A	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜD.	8.08.2023	50.65,71	İFRAZ AŞAMASINDA.
12	ÇILDIR	KAYAALTI	101	285	A	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜD.	7.11.2023	114.442,91	İFRAZ AŞAMASINDA.
13	ÇILDIR	AKÇAKALE-GÜVENOCAK-AŞIKŞENLİK,YENİMAHALLE VE AŞAĞICAMBAZ	***	***	C	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	27.12.2023	113.727,50	İFRAZ AŞAMASINDA
14	MERKEZ	ALAGÖZ	101 107	1 1	Ğ	ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURULU	10.06.2024	980.800.00	BAŞVURU ALINMIŞTIR.
15	ÇILDIR	AKÇAKALE-KARAKALE-DAMLICA	107/109/108/113	90/110/140/24	C	ULAŞTIRMA VE ALTYAPI YATIRIMLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	11.07.2024	113.859,54	OT BEDELİ AŞAMASINDA
16	MERKEZ	ORTAGEÇİT	-	-	F	MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI	12.07.2024	98.507,59	İFRAZ AŞAMASINDA.
17	MERKEZ	ÖLÇEK	151	100	A	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜD.	18.07.2024	28.890,02	OT BEDELİ AŞAMASINDA
18	MERKEZ	ORTAGEÇİT	110	714	A	ARDAHAN İL ÖZEL İDARESİ	3.09.2024	51.365,44	BAŞVURU ALINMIŞTIR.
19	POSOF	DOĞRULAR MAHALLESİ	101	435	C	KAÇKAR GÜMRÜK VE DIŞ TİCARET MÜDÜRLÜĞÜ	17.09.2024	5.021,86	İPTAL

2 0 2 5 Meradan Tahsis Amacı Değişikliği Yapılan Alanlar

SIRA NO	İLÇESİ	KÖY/BELDE	ADA	PARSEL	DAYANAĞI	TALEP EDEN KURUM	TALEP TARİHİ	TALEP EDİLEN ALAN(M2)	AŞAMASI
20	MERKEZ	AÇIKYAZI EDEGÜL KIRAÇ KARLIYAZI	***	***	D	DEVLET SU İŞLERİ GENEL MÜD.	21.01.2025	***	TESCİL AŞAMASINDA
21	MERKEZ	AĞZIPEK-SUGÖZE-GÜZÇİMENİ	112 103 115	4 93 96	İ	ARDAHAN SANAYİ VE TEKNOLOJİ MÜDÜRLÜĞÜ	16.01.2025	590.462.105	İPTAL
22	MERKEZ	ORTAGEÇİT	119	39	C	ARDAHAN İL EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ	14.02.2025	37.123,16	OT BEDELİ AŞAMASINDA
23	GÖLE	ÇULLU	113	220	A	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	27.02.2025	49.857.78	KOMİSYONDA
24	DAMAL	SERHAT MAH.	126	14	Ğ	ENERJİ PİYASASI DÜZENLEME KURULU	10.03.2025	1.105.22	BAŞVURU AŞAMASINDA
25	MERKEZ	ORTAGEÇİT	***	***	F	MİLLİ SAVUNMA BAKANLIĞI LOJİSTİK GENEL MÜDÜRLÜĞÜ 25.HUDUT KOMUTANLIĞI	8.04.2025	2.607.635,34	BAŞVURU AŞAMASINDA
26	ÇILDIR	BEYREHATUN	104	2	C	ARDAHAN İL ÖZEL İDARESİ İMAR VE KENTSEL İYİLEŞTİRME MÜDÜRLÜĞÜ	17.04.2025	40.000,00	İFRAZ AŞAMASINDA
27	GÖLE	BÜYÜKALTINBULAK	135	123	G	ARDAHAN İL AFET VE ACİL DURUM MÜDÜRLÜĞÜ	25.04.2025	1.435,833	İFRAZ DOSYASI GÖNDERİLDİ
28	GÖLE	BÜYÜKALTIBBULAK	172	58	A	KARAYOLLARI 18. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	12.06.2025	100.614,01	TEKNİK EKİP RAPORU HAZIRLANIYOR
29	GÖLE	SÜRÜGÜDEN	144	1	A	KARAYOLLARI 18.BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	13.10.2025	40760,80	TEKNİK EKİP RAPORU HAZIRLANIYOR

2 0 2 5 Meradan Tahsis Amacı Değişikliği Yapılan Alanlar

SIRA NO	İLÇESİ	KÖY/BELDE	ADA	PARSEL	DAYANAĞI	TALEP EDEN KURUM	TALEP TARİHİ	TALEP EDİLEN ALAN(M2)	AŞAMASI
30	GÖLE	DURANÇAM	109	162	A	DEVLET SU İŞLERİ 24. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	21.10.2025	24822,14	TEKNİK EKİP RAPORU HAZIRLANIYOR
31	GÖLE	DEDEŞEN	102	155	C	ERZURUM ORMAN BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ	27.10.2025	41811,629	TEKNİK EKİP RAPORU HAZIRLANIYOR

Hayvan Sağlığı, Yetiştiriciliği Ve Su Ürünleri Şubesi

2025 HAYVANCILIK VERİLERİ;

Ekonomi genel olarak tarım ve hayvancılık sektörüne dayanmaktadır.

İlimizde **13.529** büyükbaş hayvancılık işletmesinde kayıt altına alınmış **327.953** büyükbaş hayvan mevcuttur.

İlimizde **1.235** adet küçükbaş hayvancılık işletmesinde kayıt altına alınmış **145.102** küçükbaş hayvan mevcuttur.

İlimizde **770** adet arıcılık işletmesinde kayıt altına alınmış **37.089** arılı kovan mevcuttur.

İlimizde **50.781 adet kaz** mevcuttur.

İl dışına **242** küçükbaş sevk işlemi**, 3.550** büyükbaş sevk işlemi ve **98** arı sevki işlemi olmuştur.

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
BÜYÜKBAŞ	292.831	303.619	290.068	305.738	348.895	361.894	334.051	330.694	299.816	314.863	327.953
KÜÇÜKBAŞ	50.272	72.736	60.905	69.693	99.24	99.747	115.298	135.953	129.521	149.015	145.102
ARI KOLONİSİ	53.35	39.939	46.27	37.396	36.958	27.228	27.644	40.003	38.423	34,526	37.089
KAZ	66.44	114.311	73.621	75.626	100.429	143.509	143.263	106.440	90.141	50.781	50.781
TOPLAM	462.893	530.605	470.864	488.453	585.522	532.631	620.256	613.090	557.901	563.561	560.264

Hayvan Sayılarının İlçelere Göre Dağılımı(2025 Güncel)

	BÜYÜKBAŞ		TOPLAM	KÜÇÜKBAŞ		TOPLAM	KAZ	ARI KOLONİSİ
	BÜYÜKBAŞ	BUZAĞI		KOYUN	KEÇİ			
MERKEZ	77.220	35.573	112.793	64.502	2.880	67.382	18.852	13.385
GÖLE	71.081	30.826	101.907	23.010	1.537	24.547	17.574	2.701
HANAK	29.352	14.544	43.896	12.629	819	13.448	5.021	7.259
DAMAL	7.418	7.139	14.547	874	36	910	5.968	2.052
POSOF	10.406	6.991	17.397	343	198	541	1.746	6.929
ÇILDIR	23.321	14.029	37.350	37.505	769	38.274	1.620	4.753
TOPLAM	218.798	109.102	327.900	138.863	6.239	145.102	50.781	37.089

İlimizde 2025 En Çok Tercih Edilen Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvanların Irk Dağılımı

Büyükbaş Irk	Hayvan Sayısı
Montofon Melezi	65.173
Simental Melezi	243.088
Simental (Saf ırk)	12.295
Montofon (Saf ırk)	2.049
Diğer Irklar(Manda dahil)	5.348

Küçükbaş Irk (Koyun)	Hayvan Sayısı
Tuj Melezi	14.004
Hemşin Melezi	6.098
Morkaraman Melezi	54.395
Akkaraman M	35.387
Morkaraman	7.399
Akkaraman	3.818
Hemşin	14.657
Diğer Irklar	3.105

Küçükbaş Irk (Keçi)	Hayvan Sayısı
Ankara (Tiftik) M	15
Kıl Keçisi	335
Kıl Keçisi M	5.537
Saanen Keçisi	13
Diğer Irklar	339

2025 Yılı İl Geneli Küpelenen Hayvan Sayıları

Küçükbaş	Büyükbaş	TOPLAM
43.577	109.092	152.669

2025 Yılı İl Geneli Hayvan Sevk Sayıları

	Küçükbaş İşlem Sayısı	Küçükbaş Hayvan Sayısı	Büyükbaş İşlem Sayısı	Büyükbaş Hayvan Sayısı	Arılı Kovan İşlem Sayısı	TOPLAM (İşlem Sayısı)
Giden	242	40.705	3.550	82.417	98	3.890
Gelen	426	46.377	1.824	18.382	623	2.873

Hayvansal Ürünlerin Üretim Miktarı / Kg

2024 ve 2025 yılları hayvansal üretim;

2025 yılı
677.910 kg kaşar

2025 yılı bal üretimi
bulunmamaktadır.

2025 yılı
6.709.092 lt süt

2025 yılı
460.458 kg et

2025 Uygulanan Aşı Ve Aşı Sayıları

	Aşılar	Büyükbaş	Küçükbaş
	ŞAP	786.836	4.313
	LSD(Çiçek)	13	54.763
	BRUCELLA	174.325	24.119
	ANTRAX(Şarbon)	313.949	8.849
	SEPTİSEMİ	13.237	0
	KOYUN-KEÇİ VEBASI	0	41.073
	MAVİDİL	0	0
	TOPLAM	1.288.360	133.117

Kedi-Köpek Kuduz : 213 adet

2025 Yılı Hayvan Hastalık Ve Zararlıları İle Mücadele Programı

İLÇE ADI	Şap			Sığır Brucellozu	Koyun-Keçi Brucellozu	Şarbon			Kuduz	Koy-Keçi Çiçek	Koy-Keçi Vebası	Mavi Dil	Sağlık
				Sığır Brucellozu	Koyun-Keçi Brucellozu	Şarbon			Kuduz	Koy-Keçi Çiçek	Koy-Keçi Vebası	Mavi Dil	Sağlık Taraması
	İlkbahar		Sonbahar										
	B. Baş	K. Baş	B.Baş			B.Baş	K.Baş	Tek Tır.	Kedi-köp.	K.Baş	K.Baş	K. Baş	
MERKEZ	106.150	-	-	82.100	14.595	106.150	10.936	27	200	67.860	29.190	-	330.020
01-GÖLE	95.090	-	-	71.490	5.850	95.090	6.288	-	75	27.850	11.700	-	284.500
02-HANAK	42.430	-	-	33.940	3.825	42.430	5.587	-	50	19.200	7.650	-	188.050
03-DAMAL	15.830	-	-	13.520	520	15.830	800	-	50	2.590	1.040	-	47.100
04-POSOF	18.140	-	-	15.540	445	18.140	158	-	40	2.170	890	-	66.080
05-ÇILDIR	40.370	-	-	30.670	9.780	40.370	4.255	-	100	43.390	19.560	-	170.130
TOPLAM	318.010	-	-	247.260	35.015	318.010	28.024	27	515	163.060	70.030	-	1.085.880

2025 Yılları İhbarı Zorunlu Hastalıklar Cetveli Mihrak Sayısı

HASTALIK/2025	AKTİF	SÖNEN	TOPLAM
ANTHRAX	0	3	3
MAVİ DİL	0	0	0
ŞAP	0	38	38
SIĞIR BRUSELLOZU	0	4	4
SIĞIR TÜBERKÜLOZU	0	5	5
TAVUK VEBASI (AVIAN)	0	6	6
KUDUZ	3	0	3
KOYUN-KEÇİ ÇİÇEĞİ	0	0	0
TOPLAM	3	56	59

2025 Yılı Tek Tırnaklı Hayvan Kaydı Ve Kimliklendirilmesi

İLÇE ADI	TEK TIRNAKLI*		
	AT-KATIR	EŞEK	TOPLAM
01-MERKEZ	323	1	324
02-GÖLE	16	0	16
03-HANAK	19	1	20
04-DAMAL	26	1	27
05-POSOF	58	0	58
06-ÇILDIR	262	1	263
TOPLAM	704	4	708

*Tek Tırnaklı hayvanlar sadece mikroçip ile tanımlanmış olanlardır.

2025 Yılı Su Ürünleri Üretim Tablosu

Çıldır Gölü'nde balıkçılık önemli aktivite olup, kışın buz tutan gölde kalın buz tabakası kırılarak balık avlanmaktadır. Gölde yakalanan en önemli balık türü (aynalı) Sazan (*Cyprinus carpio*)'dır.

Balık Cinsi	Üretim ve Avcılık Miktarı (ton)
Sazan, Kefal vb.	9,35 (Avcılık)
Alabalık	3,95(Yetiştiricilik)

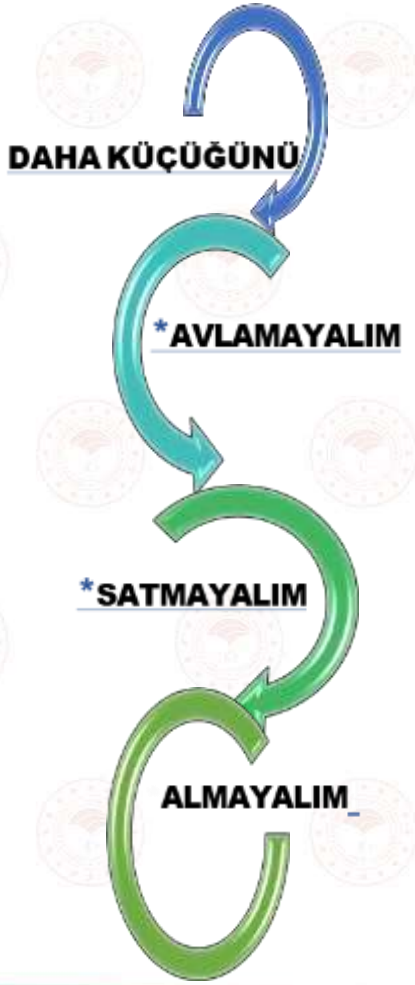

Tarımsal Desteğin Adı	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	TOPLAM
Buzağı Desteği	52.735.161,00	50.158.610,00	48.784.310,96	66.407.800,44	119.400.785,75	182.383.789,00		453.462.656,71
Hayvan Hastalığı Tazminatı	-	-	-	-	-	-	13.983.021,25	13.983.021,25
Çiğ Süt Desteği(Süt Teşvik Primi)	635.455,00	1.777.502,42	1.531.848,41	4.629.348,16	3.389.822,67	2.878.023,84	1.834.400,52	15.452.310,03
Büyük Ve Küçükbaş Hayvan Gen Kaynakları Desteği (Zavot,Hemşin,Osmanlı Keçisi)	155.400,00	155.400,00	155.400,00	934.000,00	330.000,00	2.859.600,00		466.200,00
Üretim İzinli İşletmelerden Alınan Ana Arı Destelemesi			25.200,00	28.000,00	-			53.200,00
Arı Gen Kaynakları Desteği (Kafkas Arısı)	204.160,00	197.920,00	205.920,00	382.400,00	-	602.600,00		1.593,000
Aktif Koloni Desteklemesi (Arı Koloni Desteği)	452.730,00	479.235,00	619.080,00	1.072.400	1.994.900,00	3.492.828,00		8.111.170,00
Anaç Sığır Desteklemesi	0	0	-	-	-			-
Anaç Koyun Keçi Desteklemesi	740.650,00	1.148.160,00	1.615.670,00	2.452.550,00	5.719.300,00			11.676.330,00
Su Ürünleri			41.393,96	39.774,2	121.750,00	121.750,00	183.800,00	508.468,16
Anaç Manda Desteklemesi	2.250,00	1.750,00	4.000,00	6.500,00	14.000,00			28.500,00
Malak Desteklemesi	1.750,00	1.750,00	1.500,00	4.500,00	8.000,00	5.000,00		18.000,00
Çoban İstihdam Desteği	10.000,00	15.000,00	5.000,00	36.000,00	36.000,00	72.000,00		174.000,00
%60 Hibeli Arıcılık (Makine Alet-Ekipman Alım) Desteği			910.098,00					910.098,00
Arıcılık- İpekböcekçiliği-Kaz-Hindi Yetiştiricliği Desteği(%75 Hibeli Kaz Desteği)			172.505,82	-				172.505,82
Dap Gap,Kop,Dokap Hayvancılık Desteklemeleri	965.762,82	187.657,00	274.183,76	-				1.427.603,58
Büyükbaş ve Küçükbaş Hayvancılık İşletmelerine Yönelik Yatırımların Desteklenmesi			25.000,00	-				25.000,00
Damızlık Boğa Dağıtımı	-	-	-	-				
Besilik Erkek Sığır Desteklemesi	29.250,00	31.250,00		-				60.500,00
Düve Alım Desteği	30.000,00	-	-	-				30.000,00
Sürü Büyütme ve Yenileme Desteği				1.334.600	2.677.800,00			4.012.400,00
Kuzu Oğlak Desteklemesi						9.060.680,00		9.060.680,00

Tarımsal Desteğin Adı	İşletme Sayısı	İşletme Sayısı	İşletme Sayısı	İşletme Sayısı	İşletme Sayısı
	2021	2022	2023	2024	2025
Buzağı Desteği	13801	10.828	9.971	10.360	
Hayvan Hastalığı Tazminatı	-	-	-	-	155
Çiğ Süt Desteği(Süt Teşvik Primi)	2422	2728	2.558	1.655	1.349
Büyük Ve Küçükbaş Hayvan Gen Kaynakları Desteği (Zavot,Hemşin,Osmanlı Keçisi)	15	46	12	42	
Üretim İzinli İşletmelerden Alınan Ana Arı Destelemesi	100	84			
Arı Gen Kaynakları Desteği (Kafkas Arısı)	96	92		63	
Aktif Koloni Desteklemesi (Arı Koloni Desteği)	526	603	612	618	
Anaç Sığır Desteklemesi	351	382			
Anaç Koyun Keçi Desteklemesi			384		
Kuzu Oğlak Desteklemesi				336	
Su Ürünleri	29	29	29	29	23
Anaç Manda Desteklemesi	3	2	2		
Malak Desteklemesi	2	2	2	1	
Çoban İstihdam Desteği	1	3	3	2	
Sürü Büyütme ve Yenileme Desteği	-	147	275		

Kırsal Kalkınma Ve Örgütlenme Şube Müdürlüğü

%50 Hibeli Dap Ahır Projesi Yıllara Göre Dağılımı

YIL	Onaylanan Proje Sayısı	Biten Proje Sayısı	Faaliyet Raporu	Toplam Yatırım Tutarı(TL)	Toplam %50 Hibe Bedeli (TL)
2015	104	57	*57 adet Ahır inşaatı tamamlandı. *47 adet iptal	10.318.041,31 TL	5.159.020,66 TL
2016	75	31	*31 adet Ahır inşaatı tamamlandı *44 adet iptal	6.636.369,00 TL	3.318.184,50 TL
2017	31	2	*2 adet Ahır inşaatı tamamlandı. *21 adet iptal	653.700,29 TL	287.574,83 TL
2018	42	2016 yılında 5 proje 2017 yılında 8 proje 2018 yılında 8 proje	*1 adet onarım tamamlandı. *20 adet Adet İnşaatı tamamlandı. *27 adet iptal	5.612.266,21 TL	2.553.876,73 TL
2019	8	2018 yılındakalan 4 proje 2019'da 2 proje	*2018 yılındankalan 4 proje tamamlandıve kalan 3 proje yapım aşamasında *2019 yılındaise 3 proje yapım aşamasında *2019 yılıprojesi olup 2 iptal	2.259.390,74 TL	965.762,82 TL
2020	0	1	*2019 yılındakalan 1 proje tamamlandı.	555.550,13 TL	187.281,91 TL
2021	2	2	*2 adet ahır inşaatı tamamlandı.	548.367,51 TL	274.183,76 TL
TOPLAM	262	120	*119 adet Ahır inşaatı tamamlandı. *1 adet Onarım Projesi tamamlandı.	26.583.685,19 TL	12.745.885,21 TL

Aktif Kooperatifler

	İLÇESİ	KOOPERATİFİN ADI	ÇALIŞMA BÖLGESİ	ORTAK SAYISI
1	MERKEZ	S.S. Yalnızçam Hasköy T.K.K.	Yalnızçam Hasköy	118
2	MERKEZ	S.S. Hoçvan Hasköy T.K.K.	Hoçvan Hasköy	106
3	MERKEZ	S.S. Bağdeşen T.K.K.	Bağdeşen	301
4	GÖLE	S.S. Çamlıçatak T.K.K.	Çamlıçatak	71
5	HANAK	S.S. Yeniköy T.K.K.	Yeniköy	168
6	POSOF	S.S. Hanak İlçe Merkez T.K.K.	Hanak-Merkez	16
7	POSOF	S.S. Süngülü T.K.K.	Süngülü	23
8	ÇILDIR	S.S. Posof İlçe Merkez T.K.K.	Posof-Merkez	29
9	ÇILDIR	S.S. Akçakale Köyü T.K.K.	Akçakale	27
10	ÇILDIR	S.S. Kenarbel T.K.K.	Kenarbel	28
11	ÇILDIR	S.S. Çıldır Su Ür. Ve Balıkçılık Kooperatifi	Akçakale Köyü	26
12	ÇILDIR	S.S. Aktaş Su Üürnleri Kooperatifi	Öncül	14

BİRLİKLER

- Damızlık Sığır Yetiştiricileri Birliği
- Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği
- Arı Yetiştiricileri Birliği

Makine – Ekipman Destekleri 2022

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) 2022 yılında makine-ekipman hibesi için 94 başvuru yapılmıştır.

Bakanlık tarafından 59 asil, 9 yedek olmak üzere 68 kişinin başvurusu onaylanmıştır.

İl Müdürlüğü tarafından 30 kişi ile hibe sözleşmesi imzalanmış olup 28 kişi makinelerini almıştır.

Projelerini başarıyla tamamlayan kişilere toplam 1.286.414 TL hibe ödemesi yapılmıştır.

Makine – Ekipman Destekleri 2023

- Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (KKYDP) 2023 yılında makine - ekipman hibesi için 627 başvuru yapılmıştır. Bakanlık tarafından 554 kişinin başvurusu onaylanmıştır.
- İl Müdürlüğü tarafından 175 kişi ile hibe sözleşmesi imzalanmıştır. 169 yatırımcıya toplam **10.337.135 TL** hibe ödemesi yapılmıştır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 2024

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2023/51) 29/12/2023 tarihli ve 32414 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu Program kapsamında ilimizde 14 başvuru yapılmıştır. Bu başvuruların 11 tanesini Kırsal Ekonomik Altyapı projesi, 3 tanesini de Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırım projesi oluşturmaktadır.

Yapılan başvuruların değerlendirilmesi sonucunda 7 adet Kırsal Altyapı Projesi, 1 adet Tarıma Dayalı Ekonomik Yatırım Projesi hibe sözleşmesi imzalamaya hak kazanmıştır.

28 Haziran 2024 tarihi itibariyle 7 adet Kırsal Altyapı Projesi için hibe sözleşmesi imzalanmıştır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 2024

Hibe Sözleşmesi imzalanmış olan 7 adet Tarıma Dayalı Ekonomik Altyapı Projelerinden 7 tanesi tamamlanmış olup, 7 yatırımcımıza toplam **1.222.187,1 TL** hibe ödemeleri yapılmıştır.

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2023/51) kapsamında 2023-2024 yılı izleme ve kontrol işlemleri yürütülmüştür.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı (2025)

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımlarının Desteklenmesi Hakkında Tebliğ (Tebliğ No: 2024/43) 20/02/2025 tarihli ve 32819 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Son başvuru tarihi 21.04.2025 saat 23:59 olup 41 altyapı yatırımı 1 ekonomik yatırım olmak üzere 42 başvuru alınmıştır.

Başvuruların değerlendirme süreci 29.05.2025 tarihi itibariyle bitmiştir.
İl düzeyinde proje puanlamaları ve İl Teklif Listesi Genel Merkeze gönderilmiş olup hibe sözleşmesine hak kazanan yatırımcıların listesi Genel Merkezden onaylanmaktadır.

Kırsal Kalkınma Yatırımlarının Desteklenmesi Programı 2025

Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi kapsamında 34 Altyapı 1 Ekonomik olmak üzere 35 projemiz Bakanlığımızca onaylanmıştır.

Hibe desteği almaya hak kazananların Asil Listesi Bakanlığımız Tarım Reformu Genel Müdürlüğü tarafından 17.06.2025 tarihli yazı ile bildirilmiştir.

Asil Listesi 18.06.2025 -24.06.2025 tarihleri arasında askıda kalmıştır.

25.06.2025 itibariyle hibe sözleşme evrakları alınmaya başlandı 25 Tarımsal Altyapı Projesi sahibi yatırımcı ile hibe sözleşmesi imzalandı.

Bu projeler kapsamında iş ve işlemler halen devam etmektedir. Projelerin tamamlanma süreci Kasım ayının son iş günü olan 28 Kasım tarihinde sona ermiştir.

Yıllara Göre Destekleme Miktarları

Tarım Desteğin Adı	2021	2022	2023	2024	2025	TOPLAM
KKYDP (Makine + Ekipman)	1.667.000,000	1.286.414,00	10.337.135,56	1.122.187,1	7.474.197,11	21.886.933,77
KKYDP (Ekonomik Yatırım)	-	1.298.550,00	-	-		1.298.550,00
Uzman Eller Projesi	-	1.193.373,00	3.454.623,76	-		4.647.996,76
Genç Çiftçi Projesi	-	-	-	-		
%60 Hibeli Arıcılık (Makine Alet +Ekipman Alımı) Desteği	910.098,00	-	-			910.098,00
TOPLAM	2.577,098	3.778.337	13.79.759,32	1.122.187,1	7.474.197,11	28.743.578,53

Gıda Ve Yem Şube Müdürlüğü

		Merkez	Çıldır	Damal	Göle	Hanak	Posof
İşletme Sayısı (Gıda+Yem)	1039 Adet	515	81	59	234	80	70
Üretim yapan işletme(Onay+Kayıt)	122 Adet	62	7	5	37	6	5
Perakende İşletme (Kayda Tabi)	837 Adet	435	64	48	170	63	57
Perakende Yem İşletme	95 Adet	26	11	7	29	13	9
Diğer (Kurum, Jand. Yemekhanesi, Gümrük, Mesken, Kayıtsız İşletme)	18 Adet	10	2	-	3	1	2

	TAPDK (Tütün ve Alkol Dairesi Başkanlığı)					
Toplam	Perakende Tütün	Perakende İçki	Toptan İçki	Açık İçki	Nargile Sunumu Yapanlar	Etil Alkol Toptan
450	328	99	2	17	4	-

2017-2025 Yılları İşletme Bazlı Denetim Sayıları

İşletme bilgileri	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025 (01.01.2025-31.12.2025)
Üretim Yapan İşletme (Onay + Kayıt)	242	211	227	360	265	185	238	259	275
Perakende İşletme (Kayda Tabi)	1139	1187	1170	1339	1459	1149	1055	1419	1380
Perakende Yem İşletme	136	184	178	242	201	176	94	115	75
Birincil Üretim + Gıda Dışı Faaliyet Denetim Sayısı	-	-	35	59	82	97	17	6	5
Ocak– Aralık ayları arasında Toplam Denetim Sayıları	1517	1582	1610	2000	2007	1607	1404	1765	1735

2025 yılında yapılan denetimlerde yirmi yedi adet işletmeye toplam 1.871.873,00 TL idari para cezası uygulanmıştır.

		Merkez	Çıldır	Damal	Hanak	Göle	Posof
Onaylı Üretim Yapan İşletme Sayısı	41 Adet	15	3	1	1	20	1
Mandıra	31 Adet	6	3	1	1	19	1
Süt Toplama Merkezi	2 Adet	2	-	-	-	-	-
Et İşleme Tesisi	3 Adet	3	-	-	-	-	-
Kanatlı Parçalama Tesisi (Ardem)	1 Adet	1	-	-	-	-	-
Kesimhane	3 Adet	2	-	-	-	1	-

		Merkez	Çıldır	Damal	Hanak	Göle	Posof
Şartlı Onaylı Üretim Yapan İşletme Sayısı	2 Adet	-	1	-	-	1	-

		Merkez	Çıldır	Damal	Hanak	Göle	Posof
Kayıtlı Perakende Gıda İşletmeleri	837 Adet	435	64	48	63	170	57
Yemekhane(Yerinde)	44 Adet	23	3	2	2	8	6
Lokanta-Restoran	99 Adet	58	6	6	5	13	11
Şarküteri	73 Adet	38	3	-	5	25	2
Kasap	19 Adet	7	-	-	3	7	2
Bakkal-Market	382 Adet	189	37	27	32	72	25
Kafe-Bar	14 Adet	9	-	1	-	2	2
Diğer-Gıda Satış	21 Adet	13	1	-	3	2	2
Manav	10 Adet	5	-	-	-	4	1
Unlu Ürünler Satış Yeri (Zahireci – Hububat Satış)	7 Adet	6	-	-	-	1	-
Kantin	28 Adet	18	-	2	1	6	1
Otel	18 Adet	13	-	-	-	3	2
Aktarlar	3 Adet	2	-	-	-	1	-
Büfe	3 Adet	2	-	-	1	-	-
Balık Satış Yeri	1 Adet	-	-	-	-	1	-
Fast Food	6 Adet	6	-	-	-	-	-
ÇiğKöfte (Diğer-Toplu Tüketim Yeri)	7 Adet	5	-	-	-	1	-
Gıda Deposuları/Toptancıları	6 Adet	3	-	-	1	2	-
Kahvehane-Çay Ocağı	81 Adet	28	13	9	8	20	3
Pastacılık Ürünleri – Toplu Tüketim	1 Adet	1	-	-	-	-	-
Kuru Yemişçiler	1 Adet	1	-	-	-	-	-
Takviye Edici Gıda Satışı	2 Adet	2	-	-	-	-	-

		Merkez	Çıldır	Damal	Hanak	Göle	Posof
Kayıtlı Üretim Yapan İşletme Sayısı	81 Adet	47	4	4	5	17	4
Yemekhane(Dağıtım)	10 Adet	9	-	-	-	1	-
Unlu Mamuller üretimi	20 Adet	17	-	1	-	1	1
Pasta, börek, hamur ve sütlü tatlılar üretimi	13 Adet	6	-	-	2	4	1
Ekmek ve Ekmek Çeşitleri üretimi	34 Adet	13	3	2	3	11	2
Bal, polen, arı sütü ve temel petek üretimi ve ambalajlama	2 Adet	2	-	-	-	-	-
Bulgur üretimi	1 Adet	-	1	-	-	-	-

		Merkez	Çıldır	Damal	Hanak	Göle	Posof
Yem İşletme Sayısı	95 Adet	26	11	7	13	29	9
Kayıtlı	75 Adet	19	8	7	11	22	8
Onaylı	13 Adet	4	2	-	1	6	-
Kayda ve Onaya Tabi Olmayan	1 Adet	1	-	-	-	-	-

		Merkez	Çıldır	Damal	Hanak	Göle	Posof
Gıda Dışı Faaliyet (Kurum, Gümrük, Mesken vb.)	2 Adet	1	-	-	-	-	1

Tarımsal Altyapı Ve Arazi Değerlendirme Şube Müdürlüğü

2025 Yılı Tarım Dışı Amaçlı Kullanım İzin Verilen Alanlar

FAALİYETLER	TALEP EDİLEN ALAN (ha)	İZİN VERİLEN ALAN (ha)	KANUN DAYANAĞI
AKARYAKIT İSTASYONU,YAŞAM VE TİCARET MERKEZİ	1,3347	1,3347	13.MADDE
EKOTURİZM AMAÇLI TESİS	1,9399	1,9399	13.MADDE
TOPLAM	3,2746	3,2746	

Tarımsal Altyapı Ve Arazi Değerlendirme Şube Müdürlüğü

2025 Yılı Tarımsal Amaçlı Kullanım İzinleri

FAALİYETLER	TALEP EDİLEN ALAN (ha)	İZİN VERİLEN ALAN (ha)	KANUN DAYANAĞI
AHIR,SAMANLIK,ÇOBAN EVİ,KABA YEM DEPOSU	0,1444	0,1444	13.MADDE
AHIR,GÜBRE ÇUKURU	0,0170	0,0170	14.MADDE
TOPLAM	0,1614	0,1614	

Tarımsal ve tarım dışı amaçlı kullanım izinleri içerisinde gerek Bakanlığımızda gerekse İl Müdürlüğümüzde süreçleri devam eden dosyalar bulunmaktadır. (Eksik evrak, Kurum görüşleri, Kurul Kararı, Bakanlık Olur'u vb. eksiklikler sebebiyle)

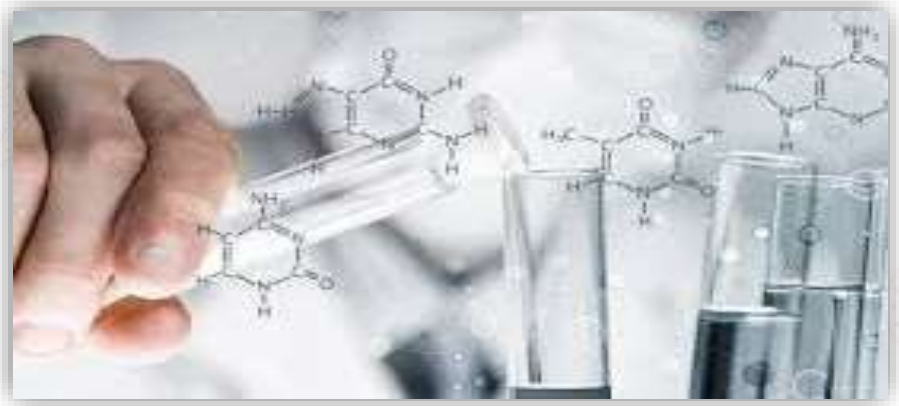

SULARDA TARIMSAL FAALİYETLERDEN KAYNAKLANAN NİTRAT KİRLİLİĞİNİN ÖNLENMESİNE YÖNELİK İYİ TARIM UYGULAMALARI KODU TEBLİĞİ' kapsamında su analizleri yapılmaktadır.

- Ardahan genelinde **19 numune** yer üstü ve **1 numune** yer altı olacak şekilde üç ayda bir olacak şekilde alınarak toplam **20 numunede**;

- nitrat, çözünmüş oksijen, pH, sıcaklık, orta fosfat, toplam fosfor ve toplam azot olmak üzere 7 parametrede analiz yapılmaktadır.

Büyük Ova Koruma Alanları

- 5403 Sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun 14. maddesindeki "Tarımsal üretim potansiyeli yüksek, erozyon, kirlenme, amaç dışı veya yanlış kullanımlar gibi çeşitli nedenlerle toprak kaybı ve arazi bozulmalarının hızlı geliştiği ovalar; kurul ve kurulların görüşü alınarak, Cumhurbaşkanı kararı ile büyük ova koruma alanı olarak belirlenir." ibaresine istinaden İlimiz bünyesinde ilan edilen 4 büyük ova bulunmaktadır.

- Kanun'un 14'üncü maddesi kapsamında **Ardahan ve Göle Ovalarının** 03.11.2016 tarih 05 nolu İl Toprak Koruma Kurulu ile büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmesi kararlaştırılarak, 21.01.2017 tarihinde Bakanlar Kurulu Kararı ile büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmiştir.

- **Samandöken Ovası** 08.06.2020 tarih 02 nolu İl Toprak Koruma Kurulu ile büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmesi kararlaştırılarak, 22.10.2020 tarihinde Cumhurbaşkanı kararı ile büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmiştir.

- **Çıldır Ovası** 16.05.2023 tarih 02 nolu İl Toprak Koruma Kurulu ile büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmesi kararlaştırılarak, 15.11.2024 tarihinde Cumhurbaşkanı kararı ile büyük ova koruma alanı olarak ilan edilmiştir.

Büyük Ova Koruma Alanları

OVA ADI	KÖY SAYISI	TOPLAM ALAN(da)
ARDAHAN OVASI	27	152.413,44
GÖLE OVASI	25	183.937,179
SAMANDÖKEN OVASI	3	18.020
ÇILDIR OVASI	10	37.348

Koordinasyon Ve Tarımsal Veriler Şube Müdürlüğü

2025
(1 Ocak – 1 Aralık)

288 adet
Çiftçi Toplantısı&
Öğrenci Buluşması

14.238
Kişiye Ulaştık

TÜRKİYE CUMHURİYETİ

TARIM VE ORMAN BAKANLIĞI

ARZ EDERİM.